

COL·LEGI DE FILOSOFIA

Des del 19 de gener fins al 30 de març de 1982, el Col·legi de Filosofia endegà un curs dedicat a filosofia de la cultura. Hi intervingueren tres dels seus membres fundadors: Josep Ramoneda («Cultura i història»), Xavier Rubert de Ventós («El perímetre de la cultura») i Eugenio Trías («Cultura y creación»). No vàrem comptar amb la presència de Jordi Llovet que, segons paraules pròpies, celebrava «l'any sabàtic». Però arrodonia el planter un nou conferenciant, Miguel Morey, que debutà amb unes reflexions sobre «Genealogía de la cultura». Durant el curs visitaren el Col·legi diversos intel·lectuals: les conferències foren obertes, igual que la Taula Rodona, cloenda celebrada pels membres del Col·legi, inclòs, ara sí, Jordi Llovet.

Si volem resumir la tònica que presidí el curs, caurem d'antuvi en el tòpic d'assenyalar que el tarannà dels professors és vistosament divers. Tanmateix, és possible trobar un punt en el qual tots s'hi reconeixen: llur rebuig cordial de les teories totalitzants, que només expliquen l'objecte mitjançant la seva assimilació prèvia. Aquesta actitud, que no vol ésser nihilista, es tradueix en una utilització de les pròpies teories criticades. Per això no és estrany que una ciència com la física aparegués repetidament en els discursos dels ponents, fins i tot en algú tan poc sospitós de positivisme com Trías.

La tasca comuna és la investigació de les condicions de possibilitat (històriques, genealògiques, epistemològiques o ontològiques) que expliquen el naixement de la nostra cultura i en permeten la crítica. Ens trobem amb una actitud fonamentadora, si per tal entenem la inversió del projecte positivista, que és substitució del «per què» pel «com» (J. Ramoneda). Jo em permeto una reflexió al respecte, afegint que no sempre el «com» exclou el «per què»; moltes vegades és la seva voluntària forma d'expressió (tot el contrari de la seva ocultació ideològica). Vull remarcar-ho, ja que aquest fet es dona sovint entre els membres del Col·legi; poc en els pensadors més «fonamentals», com E. Trías, el discurs del qual està ple de perquès, i d'una forma punyent en d'altres, especialment X. Rubert.

El «com» introdueix un matís pràctic en

la justificació teòrica. La teoria ja no es contempla, es fa. És llenguatge, però també posició. Quelcom a tenir en compte quan assistim a les classes del Col·legi. És clar que podem anar-hi sense cap coneixement previ de la ideologia dels seus membres. Hom dirà: que ells ens donin el perquè, car el llenguatge ha de servir per a alguna cosa. No ho dubto; sempre que no oblidem la posició des de la qual se'ns manifesta. I no m'estic referint als pressupòsits ideològics, també, en el fons, llenguatge. La posició no és quelcom previ, sinó una forma d'existència.

Si creiem que el llenguatge és, per dir-ho amb paraules de M. Morey, «el joc de tots els jocs possibles», entendrem el discurs del nostre interlocutor des de qualsevol posició particular, segons les regles de (un) joc arrossegades com a patrimoni tradicional o individual. Això sí, amb la pretensió d'haver-ho comprès tot des de la universalitat lingüística. En canvi, si pensem que el llenguatge és la possibilitat de tots els jocs possibles, ens veurem obligats a fer-la efectiva. I llavors el veurem «rebaixar-se» a la categoria de llengua. Ara bé, una llengua s'ha d'aprendre. És coercitiva. No ofega la llibertat, però no s'identifica amb l'arbitrarietat crítica.

Per exercir aquest aprenentatge, el Col·legi de Filosofia ens ofereix el curs 1983 (probablement en marxa quan aparegui aquest número) un cicle que porta per títol: *Raons i veritat. In memoriam Pep Calsamiglia*.

Hi participaran Jaume Casals («La humana natura i la veritat segons Montaigne»), Jordi Llovet («Hölderlin: de la raó a la veritat»), Antoni Mari («Raó i revelació»), Miguel Morey («Sobre la mentida»), Josep Ramoneda («Raó política i veritats filosòfiques»), Xavier Rubert de Ventós («El veredict de Pilat»), Pep Subirós («Mite i raó a la ideologia del progrés»), Eugenio Trías («La fletxa del temps: oblit i veritat en Heidegger»), Antoni Vicens («Veritat i inconscient a la psicoanàlisi») i Gerard Vilar («Astuciar, complir i prudenciar»). No hi intervindran per ara dos membres del Col·legi recentment incorporats, Pere Lluís Font i Jordi Maragall.

Esperem que sigui satisfactori i enriquidor per a tothom.

Mercè Rius